

Čuvgehussii:

Boahtojagi 2009 rájes sáhttet muhtin ovvtaolbmofitnodagat main lea brutto ealáhusboahu (vástideaddji ealáhusdieđáhusa 9900 poastta) mii ii leat badjil 50 000 kr luvvejuvot geatnegasvuodas addit ealáhusdieđáhusa vearrodieđáhusa mielddusin. Dasa leat viiddis gáržžideamit ahte guđe ovvtaolbmofitnodagat leat luvvejuvvon addit ealáhusdieđáhusa.

Dievaslaččabut dieđuide, geahča RF-2003 «Álggahanveahkki ealáhusdoalliide».

Ovvtaolbmofitnodagaide mat eai atte ealáhusdieđáhusa, galget brutto doalloboádu, visot geasusvuogaduvvon doallogolug ja doalloboádu čállo njuolga vearrodieđáhusii RF-1030 «For enkelt-personforetak som ikke leverer næringsoppgave» sierra sajiide.

Earret luvvejuvot geatnegasvuodas addit ealáhusdieđáhusa, lea daid háviin vel ložžejuvvon geatnegasvuodas addit RF-1224 «Ovvtaolbmofitnodaga personboahu» skovi. Ain galgá meroštallat personboádu dán jovkui mas leat vuollegis doalloboádu, muhto atnago RF-1224 skovi sáhtta daid háviid ieš válljet. Dát mearkkaša ahte jus RF-1224 skovvi ii addo, de dat submi mii boahá ovdan vearrodieđáhusa «Doallobohtosis» biddjo vearrorehkenastimis vuodđun dego meroštallon personboahutun.

Jus hálida ahte personboádu meroštallon galgá leat addon RF-1224 vuodul, de sáhtta dan skovi datte addit oktan vearrodieđáhusain. Erenoamážit fuomášuhtto ahte RF-1224 ferte addot jus ovvtaolbmofitnodagas lea negatiivva meroštallon personboahu, juogo dan guoski boahojagis, dahje ovdossirdimii. Dievaslaččabut dieđuide, geahča RF-2003 «Álggahanveahkki ealáhusdoalliide».

«Ovvtaolbmofitnodaga personboahu» (RF-1224) skovvi lea ain geatnegas mielddus vearrodieđáhusii visot eará oktavuodain.

Álggahus

Regelat mo meroštallat doaimbaboádu personboádu lea váldon mielde vearrolága 12 kapihttalii ja Finánsadepartemeantta čakčamánu 9.b. 2005 láhkaásahussii nr 1042 (FSFIN 12 kap.). Ovvtalbmofitnodaga positiivva meroštallon personboahu biddjo vuodđun bruttovearuide oadjoivat ja alimusvearru. Váldoregelin galgá meroštallat personboádu *váldodoaimmaheaddjái* juohke ovvtaolbmofitnodagas mii jodiha doaimma.

Beallelaččat

Jus dáhttu personboádu juohkit beallelaččaid gaskka, de addo liikká dušše okta gáhppálat dan skovvis, masa leat biddjon poasttat juohkimii.

Loahpaheapmi

Daid háviid go doaimba lea loahpahuvvon, iige addo ealáhusdieđáhus, muhto ovdanboahá vuolidahtinskovvis (RF-1084) dahje vuoto- ja massinkonttu skovvis (RF-1219) ahte leat poasttat mat galget mielde personboádu meroštallamii, *de galget dát čállo njuolga vearrodieđáhusii, iige galgga addit RF-1224.*

Mánnga doaimma – meroštallon oktan

Jus ovvtaolbmofitnodat jodiha mánnga doaimma ja doaimmat gullet seamma oadjoivatjovkui, vrd. álbmotoadjolága § 23-3, de galgá personboádu meroštallat oktan, jus Finánsadepartemeantta čakčamánu 9.b. 2005 láhkaásahusa nr 1042 § 10-42-3 lea devdon, vrd. § 12-20-1.

Dáid háviid galgá deavdit ovvta oktasáskovi personboádu meroštallamii. Eavttut leat ahte doaimmat leat čuovvovaš surggiid/kategoriijaid siskobealde:

- a) dábálaš eanadoalu ja lassifidnu mii dasa lea gullevaš.
- b) boazodoalu ja lassifidnu mii dasa lea gullevaš.
- c) dábálaš eanadoalu ja vuovdedoalu ja sáddo, čievrra, geđggiid ja darffi váldin opmodagas, go doaimma oktiibuot jahká ii šatta badjil 3 dábálaš jahke barggu, geahča Vearrodirektoráhta meroštallanregeliid § 3-2-8.
- d) dábálaš eanadoalu ja vuovdedoalu, guolástusa ja bivddu, go doaimma oktiibuot jahká ii šatta badjil 3 dábálaš jahke barggu, geahča Vearrodirektoráhta meroštallanregeliid § 3-2-8.
- e) doaimmat leat hui lahkalaaga sisdoalu ja ruhtadii dáfus. Dán árvoštallamis deattuhuvvo earret eará leatgo geavahuvvon oktasáskovvis ráhkadusat, doallobiergasat, bargoveahka, rehketoallu ja ruhtadeapmi, ja dievasmahttetgo ealáhusat nubbi nuppi dainna ulbmilin ahte šaddet gálvo- ja bálvalusfálaldagat mat gullet oktii.

Erenoamážit mo skovvis geavahit ovdamerkestagaid**Váldoregel**

Dábálaččat galgá almmuhit buot loguid ovdamerkestaga haga, go čilgehugas čielgasit boahá ovdan, lasihuvvogo lohku vai gessojuvovgo dat dan oktavuodas go čállo dása. It galgga nappo čállit minusmearka, go teavsta mielde lea sáhka goluin, vuollebáhcais jna., ja vástideaddji ii čále plusmearka, go lea sáhka boáduin, badjebáhcais jna.

Aiddostahttimat

Jus juogaman sadjái lea ovdagihit ju prentejuvvon ovdamerkestat (postitiiva dahje negatiiva), de galgá almmuhit logu ovdamerkestaga haga. Ovdamerkestat geavahuvvo dušše dalle, go háliida almmuhit logu mas lea nuppelágan ovdamerkestat go mii ovdagihit lea prentejuvvon.

Supmiin ja boadussajiin geavahuvvo álo minusmearka go submi lea negatiiva.

Mo eará almmolaš orgánat geavahit RF-1224 skovi dieđu

Ealáhusdieđáhusaid addima ovvtasordnemii ja álkidahttimii, sáhttet almmolaš orgánat main lea vuoigatvuotta viežžat seamma dieđu go mat leat «Ovvtaolbmofitnodaga personboahu» RF-1224 skovvis, geavahit dieđu olliid dahje belohakkii, vrd. Dieđáhusregistarlága §§ 5 ja 6. Vejolaš ovvtasordnema birra oáččut dieđu go gulaskuttat Dieđáhusregistariin telefodna 75 00 75 00, dahje Vearrodirektoráhtain telefodna 800 800 00.

1 siidu

Nammarubrihkii čállo fitnodaga vearromáksi –váldodoaimmaheadji namma. Ovvtalbmofitnodat galgá váldoregelin addit ovvta personboahoskovvi juohke doaimma nammii. Danne ferte čilget makkár ealáhusdoaimmas personboahu lea meroštallon. «Makkár ealáhus» rubrihkii čállo seamma ealáhus go RF-1175 (dahje RF-1167) 0402A poasttas. «Ealáhus ID» rubrihkii čállojit seamma logut go mat leat adnon dan doaimmas ealáhusdieđáhusa «ID» kolonnas.

Vuoddomeroštallon**1.1 poasta**

Personboádu galgá meroštallat fitnodaga vearrogeatnegas ealáhusboádu vuodul. Personboahu galgá meroštallat vaikke leage vuollebáza. Jus doaimba álggahuvvo dahje loahpahuvvo dan jagis, de galgá bidjat dan jagi personboádu meroštallanvuodđun dušše dan dábálaš boádu maid lea dinen ja áigemeroštallon dan áiggis go ealáhus lea leamaš jođus. Eanaš ovvtaolbmofitnodagain váldo Ealáhusdieđáhus 1 dahje 2 0402E poasttas dat submi mii galgá čállo 1.1 postii. Spiehkastat leat govvaiddárat guđet váldet supmi Govvaiddáriid ealáhusdieđáhusas (RF-1242) 2.90 poasttas. Daid háviid go lea luvvejuvvon addit ealáhusdieđáhusa ja vearromáksis leat diliit mat bearihit ahte son dáhttu personboádu meroštallat addon RF-1224 vuodul, de váldo dat submi mii galgá čállo 1.1 postii vearrodieđáhusa «Doallobohtosis».

1.2 poasta

Dás gessojit vealgereanttu (mat gusket finánsaásahusaide ja mearrevealgereivviide) mat gullet fitnodahkii (fitnodatvealgi). Dat reanttu mat dása galget čállo, leat reanttu dan vealggis maid lea čállán 2.10 postii (fitnodatvealgi, mii ii sáhte leat badjil vealgeassosa suddjenvuodu). Dárkilat das ahte mii adno fitnodatvealgin, geahča 2.10 poastta bagadusa.

Ovdamearka: Jus fitnodagas lea dušše okta loatna (150 000 kr) ja vealgegessosa suddjenvuođu lea 100 000 kr, de dušše 100 000 kr (namalassii loanas 2/3) sáhtá čállit fitnodatvealgin. Seamma gorálaš oassi (2/3) reanttuin, mii lea čoggon loanas, galgá čállot 1.2 postii. Jus fitnodagas leat moadde loana, ja dáid submi lea badjil vealgegessosa suddjenvuođu, de sáhtá välljet váldit mielde daid loanaid main lea alimus reantu. Daid loanaid reanttutge mat eai oidno balánsas eaige leat mielde 2.10 poasttas, galget čállot 1.2 postii. Ovdamearkkat leat reanttu mat dan jagis leat čoggon doallo-/kássakredihtas mii lei positiiva jagi álggus ja loahpas, ja reanttu daid loanain mat leat váldon ja máksun ruovttoluotta dan boahtojagis. Ii sáhte diktit reanttu leat geasusčálekeahhtá lasihan dihtii personboáđu meroštallanvuodu.

1.3 poasta

Dás gessojit rehketdollui čállon netto kapitálaboáđu ja vuoitut mat leat mielde dan supmis mii lea čállon 1.1 postii. Dása sáhtá ovdamearkan leat vuoiu obligašuvnnaid, vealgereivviid ja buorin ruhtačavgumušaid vuovdimis. Ii leat geasus reantoboáđu dahje valuhtavuoiuid ovddas mat gullet kunddarčavgumušaide. Jus ealáhusdieđáhusas lea čállon boahkun reantodoarjja Innovasjon Norges, de galgá dat dás čállot geasusin, jus dat reanttu maid doarjja galgá gokčat, eai leat šaddan geasusin 1.2 poasttas. Jus dat reanttu baicce maid reantodoarjja galgá gokčat, leat šaddan geasusin 1.2 poasttas, de ii galgga reantodoarjja gessot 1.3 poasttas. Galgá vel geassit vejolaš láigoboáđu ovddas ádalaš objeavttain mat eai leat doaimmas leamaš anus, eaige leat váldon mielde suddjenvuođu. Ealátviesu láigoárvu ii galgga dása čállot, go dat lea ealáhusdieđáhusas čállon sihke boahkun ja gollun. Gullá go ádalaš objeakta suddjenvuođu, geahča vulobealde: «Suddjenvuođu meroštallan». Vuoiuid maid lea fidnen doallobiergasiid realisašuvnna, ležžet dal čállon vuoiu- ja massinkontui vai njuolga boahčoállon, eai galgga gessot personboahthomeroštallamis, nugo dahkkui Juohkinmáles.

1.4 poasta

Čakčamánu 9.b. 2005 lánkaásahusa nr 1042 (FSFIN 12. kap) § 12-12-2 mielde, sáhtá vearromáksi guhte oamasta juogadasa dahje ossosa viessofidnus mii fátmastuvvo vearrol. § 7-3, masa gullá láigovuoigatvuohta lanjaide maid ieš atná doaimmastis, geassit doaimboáđus mearriduvvon vuolidansupmi, mii lohko kapitálavuoiu- go doaimma personboáđu meroštallá. Seamma gusto dalle go vearromáksi oamasta obligašuvnna gulli geavahanvuoigatvuođain dakkár lanjaide, ja láigu obligašuvnna geažil gártá eanemustá 50 proseantta gávpeláiggus. Vuolideapmi ii adno leat obligašuvnna geažil, jus lanjaide oamastit olbmot dahje fidnut madda gusto vearrolága § 12-11. Vuolidansupmi meroštallama bajásbidjan lánkaásahusa § 12-12-2 mielde, galgá

biddjot RF-1224 «Ovttalbmofitnodaga personboahthu» skovi mielddusin.

1.5 poasta

Dása lasihuvvovjit rehketdoalločállon kapitálagolut ja massimat, nugo massin obligašuvnnaid, vealgereivviid, buorin ruhtačavgumušaid ja disagio vuovdimis. Ii biddjo lasáhus reantogoluide. Iige biddjo lasáhus massimii, oktan valuhtamassimiin mii gullá kunddarčavgumušaide. Visot golut mat gusket kapitálaboáđuide mat leat 1.3 postii čállon, galget dás máhcahuvvot. Rehketdoalločállon golut dakkár objeavttain mat eai leat doaimmas leamaš anus, galget dása čállot. Mátasatnogolut mat gullet ealátvissui dahje láigohuvvon vissui, leat dása ovdamearkkat.

1.6 poasta

Ovttalbmofitnodagaide ii galgga meroštallat personboáđu vuoiu- go lea realiseren viessosaji dábálaš eanadollui dahje vuovdedollui, dalle go vuoiu boahtojagis ii leat badjil 150 000 kr. Geahča RF-1178 bagadusa 11 siiddu, XVIII 453 poasta.

1.7 poasta

Dás ovdanboahhtá meroštallanvuodu submi ovdal vejolaš suddjengessosa ja/dahje bálkagessosa.

1.8 poasta

Dás dahkko geasus suddjengessosii mii boahhtá ovdan go gearduha suddjenvuođu suddjenreanttuin. Vearromáksi sáhtá välljet suddjenreanttu O rájes gitta alimus suddjenreantui maid Vearrodirektoráhta mearrida ja almmuha ođđajagimánus jagis manjil boahtojagi. Válljen vulobeale alimus suddjenreanttu ferte gustot olles proseantaovttadagaide. Suddjenreanttu välljen juohke boahtojahkái, ferte geavvat manjimustá veardodieđáhusa sáddemis. Jus ii leat čielgasit välljen ovdal áigemeari, de biddjo alimus suddjenreanttu vuodđun. Suddjenvuođu meroštallo 2 siiddu, geahča «Suddjenvuođu meroštallan».

1.9 poasta

Jus ii gáibiduvvo juohkin beallelaččaid gaska, de ii devdo 1.10 b poasta ja 1.9 poasta submi lea vuodđun joatkka meroštallamii.

Beallelašjuohkin

1.10 poasta

Dát poasta adno dušše beallelaččaid gaskasaš juohkimii go jođiheaba oktasaš fitnodaga, ja gáibideaba positiivva meroštallon personboáđu juohkit gaskaneaskka. Proseantamiel juogadasa maid goabbáge beallelaš galgaba oazžut oktasaš fitnodaga bohtosis, gearduhuvvo supmiin mii váldo 1.9 poasttas, ja supmit čállojit 1.10 a ja 1.10 b poasttaide. Beallelačat meroštallaba dasto goabbáge personboáđu oktan vej. bálkagessosiin ja oktiordnemiin.

Bálkagessosa meroštallan

1.11 - 1.16 poasttat
Ovttalbmofitnodaga bálkágeasus lea loahpahuovon, danne leat 1.11-1.16

poasttat sihkkovuvvon Ovttalbmofitnodaga personboáđu skovis (RF-1224).

1.17 poasta

Dás ovdanboahhtá jagáš meroštallon personboahthu ovdal vejolaš ovttasordnema/ovddossirdima.

Ovttasordnen/negatiivva meroštallon personboáđu ovddossirdin

1.18 poasta

Jus dus dán jagi lea **negatiivva** meroštallon personboahthu (1.17 poasttas), de galggat oazžut rivttes supmi 1.23 poasttas, go čálát visot ovddit jagiid ovddossirddehahti negatiivva meroštallon personboáđu, dása 1.18 postii. Submi váldo diimmá «Personboáđu meroštallanskovi» 1.23 poasttas.

Jus dus dán jagi lea **positiivva** meroštallon personboahthu (1.17 poasttas), ja dus lea negatiivva meroštallon personboahthu ovddossirdimii diimmá «Personboáđu meroštallanskovi» 1.23 poasttas, de sáhtát välljet dán guovtti gaskkas:

- 1) Sáhtát atnit ovddit jagiid negatiivva personboáđu vuolidan dihtii dán jagáš positiivva personboáđu. Dalle čálát diimmá «Personboáđu meroštallanskovi » 1,23 dahje **olles submi** 1.18 postii.
- 2) It áiggo atnit ovddit jagiid negatiivva meroštallon personboáđu vuolidit dán jagáš positiivva personboáđu. Dalle **ii galgga** 1.18 poasta **adnot**, ja fertet vuolidit diimmáš «Personboáđu meroštallanskovi» 1.23 dahje 1.24 poastta ovddossirddehahti negatiivva personboáđu, dán jagáš positiivva personboáđu 1.17 poasttas. Dát erohus galgá čállot 1.24 postii, ja dan sáhtá atnit manjit jagiid ovddossirdimii. Jus negatiivva meroštallon personboahthu **ii** ovddossirdo gessosii dan vuosttaš jagi go lea positiivva meroštallon personboahthu, de massu vuoigatvuohta joatkka ovddossirdimii dakkár supmi ovddas mii vástida dan positiivva meroštallon personboáđu, vrd. vearrolága § 12-14 nuppi lađđasa.

ANS/DA dahje KS ovddit jagiid negatiivva meroštallon personboáđu (merostallon juohkinmáliin) ii sáhte ovddossirdit.

1.19 poasta

Ovttalbmofitnodagas mii jođiha mánga sierra doaimma, sáhtá dihto háviid jagáš dahje ovddit jagiid negatiivva meroštallon personboahthu ovtta doaimmas sirdot gessosii positiivva meroštallon personboahthu ovttalbmofitnodaga eará doibmii. Dát guoská go lea dakkár lagašvuohta doaimmaid gaska, ahte livččii sáhtán meroštallat personboáđu oktan, nugo máinnašuvvon 1 siiddu «Mánnga doaimma – meroštallon oktan». Daid háviidgo go livččii sáhtán meroštallat oktan, jus ii livčče galgan doaimmaide vástidit mánggalágan máksomearraš oadjudivada, sáhtá ovttasordnet/ovddossirdit. Oadjudivat meroštallo dáid háviid **juohkebohtosis**, ja galgá atnit dan vatmáksomeari mii gusto dan doibmii mas

lea šaddan positiiva personboahu dan boahtojagis.

1.19 postii čállo negatiivva meroštallon personboahu eará doaimmas mainna sáhtta ovttasordnet. Submi mii dása čállo, ii sáhte leat badjil (leat stuorát go) dat positiivva erohus gaskal 1.17 ja 1.18 poastta.

Submi čállo maid dai «Ovttaolbmofitnodaga personboahu» skovi 1.20 postii dan nuppi doaimma ovddas.

1.20 poasta

Jus lea negatiivva meroštallon personboahu (juogo dušše 1.17 dahje 1.18 poasttas, dahje erohus poasttaid gaskkas lea negatiivva), de sáhtta supmi ollásit dahje das osiid sirdit «Ovttaolbmofitnodaga personboahu» skovi 1.19 postii dan nuppi doaimma ovddas, mii deavdá eavttuid čilgejuvvon bagadusa 1.19 poasttas, ja mas lea positiivva meroštallon personboahu. Dán dahká go submi lasihuvvo vel dása 1.20 postii.

1.21 poasta

Jus boadus ain lea negatiivva go lea atnán 1.17 gitta 1.20 poasttaid, ja ovttasordnema eavttut FSFIN § 12-20-1, vrd. § 10-42-3 leat sajis, de sáhtta ovttasordnet jagáš ANS/DA/KS váldon bargobuhtadusain, nu guhkás go dát ollá. Dán dahká go submi lasihuvvo dása 1.21 postii, ja seammás čállo vearrodieđáhusa 1.7.2 dahje 1.7.5 postii (mas vuolida bargobuhtadusa).

1.22 poasta

Jus boadus ain lea negatiivva go lea atnán 1.17 gitta 1.21 poasttaid, de sáhtta ovttasordnet jagáš guolástussállašii nu guhkás go dát ollá. Dán dahká go submi lasihuvvo dása 1.22 postii ja seammás čállo RF-1213 «Fiske» 1.18 postii (mas vuolida jagáš guolástussállaša).

1.23 poasta

Dán poasttas ovdanboahdá juogo dat loahpalaš positiivva meroštallon personboahu, mii sirdo 1.33 -1.36 poasttaide (positiivva meroštallon personboahu sirdo vearrodieđáhusii), dahje dat negatiivva meroštallon personboahu, mii sáhtta manjit jagiide čállot gessosii 1.18 poasttas. Geahča 1.24 poastta daid háviide go ovddit jagiid negatiivva meroštallon personboahu ii leat adnon vuolidit jagáš positiivva personboahu. Negatiivva meroštallon personboahu ii galgga čállot vearrodieđáhusii.

1.24 poasta

Dieđihanpoasta – dušše sidjiide guđet eai vällje atnit 1.18 poastta vuolidit positiivva meroštallon personboahu ovddit jagiid ovddossirdon negatiivva meroštallon personboahuin, go dása leat vejolašvuodát:

Jus negatiivva meroštallon personboahu ii ovddossirdo gessosii dan vuosttaš jagi go lea positiivva meroštallon personboahu, de masso vuoigatvuohta joatkka ovddossirdimii dakkár supmi ovddas mii vástida dan positiivva meroštallon personboahu, vrd. vearrolága § 12-14 nuppi

ladđasa. Diimmá negatiivva meroštallon personboahu, «Personboahu meroštallanskovii» 1.23 poastta, ferte dalle vuoliduvvot jagáš positiivva meroštallon personboahuin

1.17 poasttas. Dát erohus čállo dása 1.24 postii, ja dat sáhtta ovddossirdot gessosii 1.18 postii manjit jagiide. Ovdamearka: Jus vearromáksis lea 100 negatiivva meroštallon personboahatun 1 jagis ja 10 positiivva meroštallon personboahatun 2 jagis, de sáhtta son ain gáibidit ovddossirdit 90 dan meroštallon negatiivva personboadus. Vearromáksi massá vuoigatvuođa ovddossirdit 10. Báhcán oassi anekeahtes negatiivva personboadus mii lea 90, čállo dása 1.24 postii, ja lea dat submi maid sáhtta ovddossirdit gessosiin manjit jagiide 1.18 poasttas.

1.23 poastta positiivva meroštallon personboahu čielggadeapmi

1.33 - 1.36 poasttat

Meroštallon personboadus lea márggalágan máksomearit daid ealáhussurggiin mat leat čilgejuvvon 1.33/1.34 ja 1.35/1.36 poasttain. Jus ii leat juogaduvvon beallelaččaid gaskka, de galgá 1.23 poastta submi sirdot nubbái juogo 1.35 dahje 1.36 postii, čilgen dihtii makkár suorgái boahu gullá. Jus lea juogaduvvon beallelaččaid gaskka, de galgá beallelačča meroštallon personboahu čállot 1.33 dahje 1.34 postii. Jus personboahu lea meroštallon guolástus, dahje bearašmánáidgárddis *iežas ruovttus*, de galget supmit čállot 1.33 ja/dahje 1.35 postii, ovdal go dat sirdojit vearrodieđáhusa (RF-1030) 1.6.1 postii. Jus personboahu lea meroštallon «eará ealáhusa» doaimmas, de čállo submi 1.34/1.36 postii(poasttaide) ja sirdo vearrodieđáhusa (RF-1030) 1.6.2 postii.

Vearromáksi guhte lea loahpahan doaimmas, ii galgga addit ealáhusedáhusa dahje personboahu meroštallanskovi. Jus sus lea dakkár submi maid loahpahanjagi ovddossirdá, de sáhtta dan atnit personboahu gessosii čuovvovaš jagiid, jus dat supmit čállon boahatun RF-1084 «Vuolidahtinskovi» dahje RF-1219 «Vuoto- ja massinkonttu» skovis. Dákkár gessosa ferte dalle gáibidit sierra mildosis vearrodieđáhusii.

2 siidu

Suddjenvuodu meroštallon

1 siiddu 1.8 poasttas gesso suddjengeasus. Dán suddjengessosa vuoddu meroštallo dás. Árvobidjanvuogi ja gaskaárvu meroštallama birra, geahča vulobealde.

2.1 -2.6 poasttat

Dása čállo jagi álgu ja jagi loahpa árvu daid háldoomiin/aktivain mat gullet suddjenvuodui mat doaimmas leat leamaš anus:

- bistevaš ja mearkkašahhti doallobiergasat (doallobierggas lohko bistevažžan, go das háhkamis adno leat adnoáigi uhcimusat golvma jagi ja

mearkkašahhtin go gollohaddi lea 15 000 kr dahje eanet, oktan lassárvodivadiin jus ii leat geasusvuogatvuohta),

- háhkkon gávpeárvu ja eará háhkkon eahpeávnnašlaš háldooamit,
- dutkan- ja ovddidangolut dan duhkodahkii go dat eai leat verolaččat gesson,
- gálvvut/gálvvut maid lea ráhkadeamen ja kunddarčavgumušat.

Ođđajagimánu 1.b. 2013 boahhtiárvu biddjo vuoddu seamma go manniárvu dan opmodatobjeaktii dahje saldoi 2012 boahtojahkái.

Háldooamit háhkkon 2013:s eai galgga leat mielde boahhtiárvvus. Háldooamit mat 2013:s leat realiserejuvvon eai galgga leat mielde manniárvvus. Manniárvu háldomiin mat leat háhkkon 2013 boahtojagis, árvobiddjojit verolaš árvvu mielde. Boahhtiárvu daid fitnodagain mat leat álgguhuvvon rehketdoallojagis, galgá mearriduvvot álgobalánsa mielde. Manniárvu dakkár doaimmas mii lea heaittihuvvon rehketdoallojagis, galgá mearriduvvot loahppabalánsa mielde.

«Doaimmas lea leamaš anus» oaivilduvvo ahte háldooamit fertejit leat mielde fitnodaga boahtoásaheaddji proseassas, ja dán láhkai váikkuhan doaimbaboahu. Doallobiergasat mat leat láigohuvvon eará doibmii, omd. doaimbavisti eanadoalus láigohuvvon rádjosi, ii leat leamaš anus eanadoalloaimmas. Doallobiergasat mat leat leamaš doaimmas váldon atnui, ja mat eai leat boahtojagis leamaš doaimmas anus, sáhttet datte liikká váldot mielde suddjenvuodui, jus háldooamis lea doallolaš árvu doibmii lagaš boahtevuodasge. Dát soaitá omd. guoskat skiippaide mat eai leat doaimmas.

Háldooamit mat leat mielde suddjenvuodus, fertejit leat leamaš anus dakkár doaimmas mii lea vearrogeatnegas Norggas.

Háldooamit mat gusket čálgodoaimbabiide omd. fitnodatbartii, eai adno leat váikkuhan doaimbaboahu eaige leat danne mielde suddjenvuodus. Seamma guoskkašii omd. huksekahtes ja geavatkeates viessosadjai dahje gávpeopmodahkii maid lea ceggemin. Fidnojuogadasat eaige leat mielde suddjenvuodus.

Árvobidjanvuohki

Árvobidjanvuogi(-vugiid) galgá skovis almmuhit. Árvobidjanvuogi(-vugiid) čilge skovis čáledettiin daid bustávaid mat vulobealde leat ruoduid siste juohke árvobidjanvuogi manjabealde. Beroškeahhtá makkár árvobidjanvuohki lea adnon, de eai galgga háldooamit mat leat mielde suddjenvuodus, leat mielde eanet go dakkár supmiin mii adno dábálažžan dan guoski doibmii, jus háldooami árvu lea eahpegorálaš allat. Omd. ii galgga divrras dáidaga olles árvu váldot mielde.

Verolaš árvvut (S)

Dát árvobidjanvuohki galgá dábálaččat adnot árvobidjasettiin visot vuolidahttinuloš ja árvonjeaidinvuloš háldoomiid

(geahča spiehkastaga vulobealde). Jus rehketdololaš árvu lea válljejuvvon ovdal (geahča vulobealde), de sáhtta dán árvobidjanvuogi hilgut verolaš árvvu sadjái.

Rehketdololaš árvvut (R)

Dán árvobidjanvuogi sáhtta gáibidit atnit visot háldoomiin, dainna eavttuin ahte háldoomiide árvobiddjui rehketdololaš árvu 1999 kapitálavuotovuodu meroštallamis. Kunddarčavgumušaid galgá datte álo árvobidjat verolaš árvui. Vuolidahttimat ja árvonjeaidimat galget čadahuvvot rehketdoallolága mielde. 2000 boahtojagi háldoomit mat leat čállon čoahtkesaldoi ja mat dievvásit dahje belohahkii leat árvobiddjon rehketdololaš árvvu mielde, galget árvobiddjot verolaš árvvuin, vrd. čakčamánu 9.b. 2005 lánkaásahusa nr 1042 (FSFIN 12. kap) § 12-12-9 nuppi lađđasiin. Dat ođđa háldoomit galget čuldot ja árvobiddjot dego livčče leamen sierra saldos.

Dat galget nappo árvobiddjot gollohatti vuodul, ja galget vuolidahttot, árvonjeidot vuovdimis ja earáláhkai divvot nugo lea heivvolaš daid ođđa háldoomiid saldo-árvonjeaidimiid dábálaš regeliid mielde.

Gálvvuid sáhtta árvobidjat rehketdololaš árvui, jus vearromáksi sáhtta duodaštit ahte rehketdololaš árvu lea vuodđun daid gálvvuid 1999 boahtojagi manniárvui. Gálvvut de sáhttet árvobiddjot eanemustá gollohaddái. Ráhkadahtton gálvvuide sáhtta gollohatti bidjat njuolga ja eahpenjuolga ráhkadanguoluide. Rehketdoalloregeliid mielde galgá njeidot árvu.

Historijálaš gollohaddi (H)/ Livnnetárvu (verolaš opmodatárvu) (L)

Dán guovtti árvvus galgá dábálaččat dat alimus adnot vuolidahtekeahates doallobiergasiin. Jus juogaman livnnetárvvus leat moadde háldoami, main muhtimat eai galgga leat suddjenvuodus mielde, de galgá fitnodat daid geassit suddjenvuodus dainna supmiin mii gártá háldoami gorálaš juogadas livnnetárvvus.

Árvobidjanvuogi nuppástus

Rehketdololaš árvvu sáhtta hilgut verolaš árvvu árvobidjama sadjái. Rehketdololaš árvvus verolaš árvui sáhtta nuppástuhttit sihke boahhti- ja manniárvvu mađđásii boahtojagis, dahje boahtojagi dušše manniárvvu mađđásii.

Gaskaárvu

Suddjenvuodus galgá mearriduvvot boahhti- ja manniárvu. Suddjenvuoddu biddjo boahtojagi álggu árvvu gaskaárvui (boahhtiárvui) ja boahtojagi loahpa árvui (manniárvui). Dát guoská dallege go vearromáksái lea addon vejolašvuotta atnit spiehkasteaddji rehketdoallojagi. Čakčamánu 9.b. 2005 lánkaásahusas nr 1042 (FSFIN 12. kap) § 12-12-7 leat addon mearráduusat ahte gaskaárvu man nu háviid sáhtta meroštallot eará áiggiid mielde go rehketdoallojagi álggus ja loahpas. Jus gaskaárvomeroštallan lea dán mearrádusa mielde, de galgá meroštallan mii čájeha ahte eavttut leat devdon,

mielddustuvvet RF-1224 skovi.

2.7 poasta

Suddjenvuoddu galgá vuoliduvvot velggiin mat leat vuovdiide ja ovdagihtimáksimiin mat leat kundariin.

2.9 poasta

Dás meroštallo suddjenvuodu gaskaárvu ovdal vealgegessosa. Jus lohku šaddá negatiivvan, de biddjo suddjenvuoddu nollii.

2.10 poasta

Dása galgá vealgi finánsaásahusaide čállot ja vealgi mii guoská mearrevealge-reivviide go vealgi adno gullat fitnodahkii (fitnodatvealgi). Ii galgga čállot vealgi mii lea badjil 2.9 poastta «vealgegessosa suddjenvuodu» supmi. Jus ležžet mánnga loana ja kredihta mat oktiibuot leat badjil 2.9 poastta supmi, de sáhtta oazžun dihtii alimus reantogessosa 1.2 poasttas, válljet vuoruhit daid loanaid main mákson/čoggon reanttut leat alimusat loana/vealggi gaskameari ektui. Eaktun lea ahte vealgi lea čállon fitnodaga balánsii. Loatna mii lea váldon iežas aktiva/iežas viesu pántan, adno fitnodat-gullevažžan jus loatna lea eanaš adnon fitnodagas. Seammaláhkai dohkkehuvvuo fitnodatloantnan dakkár loatna mii adno fitnodaga iežaskapitaladási vuolideapmái, vaikke submi lea iežas atnui.

Eaktun dása lea ahte fitnodaga ruhtadilli adno doarvái buorin sáhttit duoittardit loana. Doallo- ja kássakredihtaide mat leat sihke fitnodaga ja iežas anus, ja mas iežas atnuiváldimat leat rehketdollui čállon rehketmildosiiguin, adno negatiivva saldo fitnodatvealgin. Dát ii datte gusto jus kredihta sturrodat lea eanaš dan geažil go konttu geavaheamis ollislaččat vuhtto eahpedábálaš iežas atnu.

Skovis galgá meroštallat vealggi gaskaárvvu ođđajagimánu 1.b. ja juovlamánu 31.b. vealggi vuodul dahje álggahan-dahje heaittihanáigemuttu vuodul.

2.11 poasta

2.11 poasttas positiivva lohku lea seamma go dat suddjenvuoddu mii galgá sirdot 1.8 a postii. Jus 2.11 poastta lohku šaddá negatiivvan, de lea suddjenvuoddu nolla, iiige leat šat suddjenvuoddu sirdit 1.8 a postii.

2.12 poasta

Dat devdo dušše jus fitnodat lea álggahan/loahpahan ealáhusdoaimma 2013:s. Fitnodat mii lea álggahan/loahpahan ealáhusdoaimma boahtojagi botta, galgá vuolidit suddjenvuodu gorálaččat dan ektui man galle olles mánu lea leamaš doaimmakeahtta. Jus fitnodat omd. loahpahii doaimmas boahtojagi skábmamánu 20.b., de oazžu fitnodat meroštallat vuoiđu dušše 11/12 suddjenvuodus.